

P PRÆSTEFORENINGENS BLAD

95. årgang · 14. januar 2005/1-2

-
- »Den uafsluttede sag om Kirkeministeriets brug af lønmidler til andre formål end de aftalte bæres med ind i det nye år«. Formanden i sin nytårshilsen. ● Hvad gør man, når fire ud af fem gudstjenester aflyses? Michael Rønne Rasmussen om situationen i Kirke Skensved. ● Hvordan forstår vi prædikenen som religiøs kommunikation? Charlotte Karlsen opdaterer i lyset af den amerikanske lutherforsker R.W. Jenson trinitetsteologi og Niklas Luhmanns kommunikationsteori. ● »Supervisionen havde direkte tilknytning til præstens arbejde«. Præsteforeningen har vundet en skattesag.
-

● **Formandens nytårshilsen**

Godt nytår
Helle Christiansen 2

● **Homiletik**

Prædikenen som religiøs
kommunikation
Charlotte Karlsen 3

● **Tekstvejledning**

Søndag seksagesima
Else Hviid 9

● **Litteratur**

Anselm Grün & Meinrad Dufner:
Spiritualitet nedefra

Anselm Grün:
Tilgiv dig selv

Broder Roger af Taizé:
Taizé-kilder 11

● **Debat**

Kirkeliv i forandring
Michael Rønne Rasmussen 12

Så blæs dog på den Løfteparagraf
Niels Carl Lilleør 14

Brorsons Nytårssalme
Henry Raabjerg 16

Biskoppernes fællesudtalelse
(5. januar) 16

● **Aktuelt**

Præsteforeningen har vundet
skattesag om supervision 17

● **Rubrikker**

Uge til uge 17
Fra sekretariatet 19
Personalialia 19
Ledige stillinger 19

Godt nytår

PRÆSTEFORENINGENS MEDLEMMER og sekretariatets ansatte ønskes hermed et godt nytår med tak for indsatsen og samarbejde i 2004. Om 2005 ved vi foreløbig, at det er et valgår til Folketinget og et år, hvor overenskomsterne på vores område skal fornyes. Forhandlingerne tager nu for alvor fat på det centrale plan, og Præsteforeningen ønsker vores centrale forhandlere i Akademikernes Centralorganisation (AC) godt nytår med gode forhandlinger, idet vi samtidig takker for god støtte og samarbejdet i 2004. Den uafsluttede sag om Kirkeministeriets brug af lønmidler til andre formål end de aftalte bæres med ind i det nye år.

Det er af stor betydning for Præsteforeningen, at der kommer positive resultater ud af den centrale forhandling om de såkaldte generelle krav. Men derudover har Præsteforeningen i særdeleshed brug for, at resultatet udmøntes denne gang, når vi betænker den urimelige situation i indeværende overenskomstperiode, hvor en meget stor del af midlerne indtil nu ikke er anvendt.

Af det offentliggjorte budget for Fællesfonden 2005 fremgår det, at der er mulighed for ca. 13 præstestillinger, finansieret som særpræstestillinger. Det er godt med flere

præstestillinger. Samtidig må det forudsættes som en selvfølge, at der også er midler til at opfylde de aftaler om lønforbedringer, som er indgået for allerede eksisterende præstestillinger. Ellers er det den gamle historie om at fodre hunden med halen.

Et godt nytår i Præsteforeningens regi vil være hjulpet godt af et godt forhandlingsresultat centralt, men også af gode forhandlinger med vores lokale forhandlingspart, Kirkeministeriet. Præsteforeningen har tidligere sammen med Kirkeministeriet indgået gode aftaler for præsternes løn- og ansættelsesvilkår. Vi går til forhandlingerne i 2005 med vilje til at fortsætte denne gode tradition, hvis afbrydelse forhåbentlig kun har haft midlertidig karakter. Der skal herfra også lyde ønsket om et godt nytår til Kirkeministeren og ministeriets ansatte.

Nytår er et forsøg på at hegne et stykke fremtid ind ved en i grunden tilfældig markering af en dato. Fremtiden udfordrer i sin utæmmelighed lysten til at kultivere og strukturere og planlægge. I Præsteforeningens regi er fremtiden på dagsordenen under overskriften »Fremtidens præst«. Repræsentantmødet vedtog i 2004 igangsættelse af et analysearbejde under denne titel og ved forårets kredsmøder vil et oplæg være til debat blandt medlemmerne.

Det uforanderlige er, at præstens opgave er at forkynde evangeliet. De institutionelle rammer, som opgaven løses i, forandres imidlertid og påvirker betingelserne for præstens arbejde. Hvorvidt den kirkelige struktur skal tilpasses resultaterne fra kommunalreformen, og i givet fald hvordan, er også et spørgsmål, der skal tages fat på i det nye år.

Indgangen til 2005 er stærkt præget af flodbølgen i Sydøstasien og dens konsekven-

Helle Christiansen

ser. Præsternes forkyndelse i gudstjenester og sjælesorg, mundtligt og skriftligt, bærer aktuelt præg af de spørgsmål af eksistentiel karakter, som denne naturkatastrofe rejser hos mennesker. Med den sørgelige anledning er det endnu en gang bekræftet, at præsternes tilstedeværelse og teologiske kun-

nen er en nødvendighed, også i det samfundsmæssige perspektiv. Forhåbentlig vil der også i dette valgår være politisk vilje til at tilbyde præsterne gode arbejdsvilkår, både for præsternes og for det kirkelige og samfundsmæssige fællesskabs skyld.

Helle Christiansen ■

Prædikenen som religiøs kommunikation

AF CHARLOTTE KARLSEN

»Herre, jeg er kommet ind i dette dit hus for at høre, hvad du, Gud Fader, min skaber, du Herre Jesus, min frelser, du gode Helligånd ... vil tale til mig«. Sådan lyder indgangsbønnens første vers. Rammen for gudstjenesten er hermed sat. Niveaue er højt – meget højt! Men er det også overambitiøst?

I de seneste år har nye kommunikationsteorier vundet gyldighed inden for andre videnskaber. Spørgsmålet er, om teologien har fordele ved at forlade de gamle og måske forældede teorier til fordel for f.eks. Lars Qvortrups¹ reviderede genfortolkning af Niklas Luhmanns² systemteoretiske kommunikationsmodel.

Fra gammel til ny teori

Den gamle kommunikationsteori forestiller sig, at samtale mellem mennesker er direkte overdragelse af afsenderens ord og tanker (informationer) til modtageren. Udkastet fra afsenderen og udfaldet hos modtageren er et og det samme. Men hos Luhmann og Qvortrup forholder det sig anderledes. Her

forstås overdragelsen som indirekte. Og skulle det ske, at afsenderens egen forståelse af information vælges og forstås hos modtageren på nøjagtig samme vis, så er det mere et under end en selvfølge. Kommunikation forstås derfor som noget, der er forbundet med risici. Lige gyldig hvor omhyggelig du er i valg af information og meddelelsesform, er du ikke herre over, hvordan modtageren vælger at forstå det, du siger. De fleste præster kender vel til oplevelsen af, at det intenderede i prædikenen får et helt andet udfald hos modtageren end forventet. Selvfølgelig kan der under gudstjenesten vise sig den ærgerlige opdagelse af, at det valgte burde være fravalgt. Eller et uventet lykkeligt sammentræf mellem pointer i prædikenen og en sentens i en salme.

Ved den nye kommunikationsteori forestiller man sig kommunikation som bestående af tre valg (seleksionsyndelser). For det første vælger afsenderen noget at sige (information) og for det andet en måde at gøre det på (meddelelsesform). Det tredje valg (seleksionsyndelse) træffes af modtageren.

Denne vælger en forståelse. Alle tre valg (selektionsyndelser) kunne lige så godt være anderledes. Heri ligger risiciene. Vi kan hævde, at vi udveksler tanker, når vi kommunikerer, men egentlig er dette blot et kommunikativt postulat, for vi har ikke adgang til hinandens tanker. Luhmann drager derfor konsekvensen og hævder, at det er kommunikationen, som kommunikerer, og at mennesker³ ved selektionsyndelserne tilkobler sig kommunikationen.⁴ Det hele lyder måske abstrakt og fremmedartet, men rent faktisk ser vi fremgangsmåden udfoldet i Genesis 2-3.

Gud vælger en information (der skal ikke spises af kundskabens træ), og han vælger samtidig en meddelelsesform, nemlig forbuddet. Eva vælger herudfra en forståelse. Indtil slangen i myten melder sig på banen, synes der at være direkte transport mellem Guds information og meddelelsesform og Evas valg af forståelse. Men slangen formår at så tvivl hos Eva om Guds selektionskriterium: hvilke overvejelser lå mon i virkeligheden bag Guds valg af information og meddelelsesform? Eva kom i tvivl, selvom hun snarere burde have betvivlet slangens selektionskriterium. Kommunikation er altså forbundet med risici.

To aspekter ved Luhmanns kommunikationsteori med henblik på en fænomenologisk tydning af prædikenen som religiøs kommunikation er vigtige pointer. For det første, at de sproglige ytringer kan falde anderledes ud end forventet, dvs. er risikofyldte. For det andet forestillingen om, at det er kommunikationen, der kommunique-

rer og ikke mennesker, dvs. kommunikationen er det emergente⁵ plan mellem minimum to mennesker. Disse to aspekter muliggør tilsammen en tydning af prædikenen og gudstjenesten som helhed, som den religiøse kommunikations forestilling om en kommunikation *til, af, om* den treenige Gud, uden at vi behøver at gribe til supranaturalistiske forestillinger.

Luhmann mener ganske vist selv, at religionen bør opgive forestillingen om kommunikation med Gud af to grunde. Den ene, fordi der alligevel ikke er nogen, der svarer. Den anden, fordi det er meningsløst at kommunikere til en, som forudsættes at vide, hvad du tænker, og som ved, hvad du behøver, førend du selv ved af det.⁶ Luhmanns kritik er berettiget, så længe vi tænker inden for traditionelle rammer om kommunikation, dvs. den såkaldte transportmodel, hvor kommunikation er direkte transport af information fra afsender til modtager, og hvis vi forestiller os, at kommunikation med Gud er kvalitativ forskellig fra kommunikation mellem mennesker. Men drager vi konsekvensen af Luhmanns egen kommunikationsteori er det muligt at forestille sig Gud som et emergent plan hinsides det enkelte psykiske system, dvs. til stede og nærværende i den igangsatte kristne kommunikation, som gudstjenesten udgør. Luhmann kritiserer altså teologien på baggrund af den kommunikationsmodel, – transportmodellen – som han selv tænker op imod. Men han tager paradoksalt nok ikke konsekvensen af sin egen kommunikationsteori, og de muligheder, den kan bibringe teologien.

Charlotte Karlsen, stud. theol., Århus.

Evangeliet som interaktiv proces

Det er en central tanke i kristendommen, at Gud taler til mennesker. I den evangelisk-lutherske kirke står ordet centralt ved formidlingen. Ordet går i svang, sagde Luther.⁷ Med indgangsbønnen sætter vi rammen for den specifikke, religiøse, kommunikation i kirken. Det springende punkt er, hvordan vi i en nutidig kontekst kan fastholde indholdet i indgangsbønnen, dvs. hvordan man kan forstå Guds tilstedeværelse og retfærdiggørelse af menigheden på modernitetens præmisser.

Luhmann foreslår, at det moderne samfund opgiver forestillingen om kommunikation med Gud. Hverken kirkens ritualer eller teologien kan tale med Gud, sådan som Gud talte med Abraham eller profeterne i Det gamle Testamente. Transcendensen er blevet ukommunikerbart eller irrelevant, og det hænger sammen med skriftmediets udbredelse, som efter alfabetkiftens opfindelse ikke lader sig standse.⁸ Og for Luhmann rækker det ikke, at man hævder, at kommunikation med Gud er noget ganske andet end den mellem mennesker. I så fald bør teologien kalde det for noget andet end kommunikation.⁹

Teologer kan med fordel følge Luhmann lidt ad vejen. Enkelte personers direkte »samtaler« med eller taler fra Gud, dvs. tungetale eller profeti, bør der tages afstand fra.

Hverken ordet »Gud« eller ordet »trinitet« falder som manna fra himlen. Disse ord har en historie, og det er kun ved at deltage i denne historie, at vi kan undgå vilkårlighed i vor omgang med dem.¹⁰ Vilkaarlig omgang med ordet Gud dækker også over et individs proklamation af særlig guddommelig indsigt og særlig udvalgt position over for Gud. Gud er der ingen, der kan samtale direkte med. Så vidt kan teologien med fordel følge Luhmann. Men teologiens og Luhmanns veje bør skilles, idet Luhmann overser, at evangeliet i sig selv er en kommunikationsbegivenhed i menneskets historie. Det dukker ikke op uden en taler. Evangeliet med dets indhold om Gud udfoldet ved de tre

narrative figurer, Fader, Søn og Helligånd, er en menneskelig kommunikationsproces.

Med henvisningen til, at al kristen tale om Gud begynder et sted i historien, er det imidlertid også sagt, at ikke alt, hvad kristne kan finde på at sige om den treenige Gud, nødvendigvis er tale om Gud.¹¹

I kirken taler vi ikke *med* Gud, men derimod er artikulationen af evangeliet en kommunikation om Gud, der med Luhmanns egen kommunikationsteori også kan tilvejebringe forestillingen om kommunikation *til* og *fra* Gud uden at gribe til supranaturalistiske forestillinger.

Gud som den bevidsthedstrascenderende kommunikation

Kirkens indgangsbøn sætter ikke blot rammen for en tilstedeværende og kommunikerende Gud, men også, at denne Gud er treenig. Sammentænkningen af konversationsaspektet og trinitet er et karakteristisk træk i et systematisk værk af den amerikanske teolog Robert W. Jenson.¹²

Ifølge R. W. Jenson åbner den treenige Gud ved skabelsen for skabningernes deltagelse i den indre trinitariske konversation af henvendelse og respons mellem Faderen, Sønnen og Helligånden. Treenigheden skaber en historie i sig med skabningerne. Hele kirkens liv er en stor konversation, og denne konversation er intet andet end vores deltagelse i konversationen mellem Faderen, Sønnen og Helligånden. Guds ord er som sådan kun virkeligt i konversation med os.¹³

Forholdet mellem de narrative figurer, Faderen, Sønnen og Helligånden, kan ud fra Luhmanns kommunikationsteori tænkes ind i kommunikationens tre selektionsydelser, så enheden i treenigheden består af:

Information – Faderen
Meddelelsesform – Sønnen
Forståelse – Helligånden

Treenigheden kan altså opfattes som kommunikation, idet den fremstilles som en social konstruktion. Det er jo som tidligere

nævnt en *pointe* hos Luhmann, at kommunikation fordrer minimum to deltagere.

Når præsten prædiker evangeliet, sættes den indre trinitariske kommunikation i svang. Kommunikationen uddifferentierer sig i de tre kommunikative selektionsydelser.

Sønnen skal forstås som Guds meddelelsesform, hvis ypperste opgave er at lede opmærksomheden bort fra sig selv og vise hen til tro på Faderen. Sønnens meddelelsesform er en slags *forstyrrelse*, dvs. noget, der kræver din opmærksomhed og dit valg af forståelse. Dette er prægnant udtrykt i Kierkegaards tale om Gud-Mennesket som »Modsigelsens Tegn«: »Modsigelsen sætter ham et valg, og idet, samt i Det, han vælger, bliver han selv aabenbar«. ¹⁴ I systemteoretiske termer vil det sige, at »Modsigelsens Tegn« er *forstyrrelsen*, der får det selvreferentielle lukkede psykiske system til at åbne sig, dvs. *tilkoble* sig kommunikationen om Gud og selektere mellem den binære kode tro/ikke-tro. Det er netop her, en mulig fællesnævner mellem Helligånd og modtager kan analyseres, dvs. en komplementærmængde for den kommunikative vekslen mellem menneske og Helligånd i gudstjenesterummets *cirkulerende* kommunikation *til, af og om* Gud. Eller udtrykt på systemteoretisk vis: Fordi kommunikation og bevidsthed står i et komplementært forhold til hinanden – de er *strukturelt koblede* – kan Helligånden tænkes som det aspekt, der gør, at kommunikationen falder anderledes ud end forventet, eller at det uforståelige bliver gjort forståeligt.

Helligånden som forståelsens kvalitative spring

At vi ofte ikke selv bestemmer, hvornår forståelsen indtræffer, dvs. når en autopoietisk meningssammenhæng bringer forklarelsens lys over en tankerække, er med Kierkegaards udtryk: »en Gaade, men idet han gjetter, bliver det aabenbart, hvad der bor i ham ...«. ¹⁵ Det gådefulde ved forståelsens mellemkomst kredser Kierkegaard også om i

Begrebet Angest: »Den ny Qualitet fremkommer med det Første, med Springet, det gådefuldes Pludselige«. ¹⁶ Det gådefulde kan altså karakteriseres som et *kvalitativt spring*.

Det kvalitative spring, hvor forståelsen melder sig, og tilhøreren forstår sig selv i lyset af det evangeliske budskab, kan tænkes effektueret af Helligånden, der netop som funktion har at intendere *det kvalitative spring*. En forestilling om Helligånden som muligheden for enheden af selektionen fra den *cirkulerende* gudskommunikation og fra den strukturelt koblede bevidstheds selektion muliggør forestillingen om, at tilhøreren kan have *følelsen af*, at Guds ord taler til ham. Gud som kommunikation skal altså forstås som den kommunikation, der er sat i bevægelse af de liturgiske delelementer og herunder i særdeleshed prædikenen, hvilket ækvivalerer med Luthers tale om Ordet, der går i svang. Forstår man den nærværende Gud som nærværende i sit ord, dvs. som den, der udgør det kommunikative emergente plan hinsides det enkelte psykiske system, og inddrager man Jensons teori om, at det værende også kan relateres til hørte og ikke kun det set, ¹⁷ så kan man med *Luhmanns kommunikationsteori* hævde, at Gud både er *tilstedeværende, hørende og respondende, uden at man griber til supranaturalistiske forestillinger*. En kommunikation, der kun er i kraft af en *strukturel kobling* til bevidsthedssystemer (mennesker). Der er derfor ikke tale om noget metafysisk gudsbegreb, men en prosaisk erkendelse af, at tilhøreren kan føle sig ramt på livsnerven eller pludselig ser noget i forklarelsens lys. At forståelsen melder sig, og muligheden for at sætte en ny distinktion gør sig gældende, er tilhøreren delvis medvirkende og delvis ude af kraft til at udvirke. Hvem kender ikke til at måtte regulere, tilpasse sin forståelse og andre gange opleve, at forståelsen melder sig som – undskyld udtrykket – lyn fra en klar himmel?

Det er systemteoretisk evident, at prædikenen kun *bidrager til og ikke bibringer* tilhørerens selektion af forståelse, for forståel-

---

sen er det psykiske systems kompleksitetsreduktion af omverdenen. Derfor må og kan det kun blive en *følelse* af Guds ords indvirkning på den enkelte tilhører. Om den enkelte tilhører vælger at tro, fordi denne erfarer ordene som Guds ord, der går lige til hjertet, er udelukkende op til den enkelte selv.

Det er den systemteoretiske kommunikationsteoris pointe om, at kommunikation er mere end, hvad det enkelte menneske gør, fordi udkast og udfald kan falde anderledes ud, der levner plads for forestillingen om deltagelse i den treenige diskurs ved foranstaltningen af gudstjenesten.

Guds ord er således forudsat qua den menneskelige artikulation om Gud, hvilket dog ikke gør prædikantens opgave mindre vanskelig. Men ovenstående fremstilling fratager mulige forestillinger om, at præsten er en slags »talerør«. ¹⁸ Og samtidig underminerer den f.eks. karismatiske retnings vægtlægning på individuelle tungetaler.

Det, du hører, er du selv

Et andet væsentligt anliggende i Jensons systematiske værk er fremhævelsen af Luthers formningsparadigme.

Med henvisning til Luther hævder Jensen, at sjælen bliver, hvad den lytter til. Sindet formes ganske enkelt af, hvad det hører. Han mener herved, Luther bøjer den gamle metafysik til en interpretation af det personlige liv som konstitueret ved tale og lytten og derudover opfattelsen af Guds Logos som tale. ¹⁹ Pointen med dette er at rette fokus på både en ydre og indre tilstedeværelse af Kristus.

Luther postulerer en samtidighed mellem Kristi ydre og indre tilstedeværelse, idet han forstår tilstedeværelsen af den opstandne Kristus primært som *Ordet*. ²⁰ Det betyder, at der ligger et formningsaspekt i præstens artikulationer af evangeliet. Det, du hører, er du selv.

Vi er de »gode ting«, vi hører om i evangeliet, lige netop idet, vi hører dem: de kommer ind i os med det budskab, der er henvendt til os. Vi retfærdiggøres således ved

tro, fordi tro er at lytte til evangeliet, fordi evangeliet videregiver Guds »gode ting«, og fordi vi, idet vi hører, faktisk formes efter det, vi hører. ²¹ I en kristologisk optik betyder Kristi tilstedeværelse i det, der kommunikerer,

---

»Ligegyldig hvor omhyggelig du er i valg af information og meddelelsesform, er du ikke herre over, hvordan modtageren vælger at forstå det, du siger. De fleste præster kender vel til oplevelsen af, at det intenderede i prædikenen får et helt andet udfald hos modtageren end forventet.«

---

at han er uden for os i kommunikationen, der kommunikerer og inden i os ved den strukturelle kobling til kommunikationen.

Ligesom sjælen forenes med evangeliet, det hører, således forenes den med Kristus, hvis ord evangeliet er, sådan at de to bliver ét personligt subjekt af den troendes synd og Kristi guddommelige retfærdighed. Det andet oplsluger det første. ²²

Sat i forhold til den ovenfor redegjorte treenighed er Kristus som ord *extra nos* ²³ netop *forstyrrelsen*, der kræver din opmærksomhed, og han er *qua fide in nobis* ²⁴ i kraft af *det kvalitative* (Kristus) og Helligånden (*springet*) ved forståelsens gådefulde mellemkomst. Disse to er ikke blot aspektet ved hans tilstedeværelse; det er lige præcis Kristi udvendighed som ord, der placerer ham inden i os; og omvendt er det lige præcis Kristi indvendighed som ord, der bevarer ham uden for os. Han er udvendig i forhold til os som et ord, der altid henvender sig til os udefra ved evangeliet, og han er inden i os som det ord, der altid foregriber vores indre natur i forståelsen.

Litteraturliste

Luhmann, Niklas (1995): *Was ist Kommunikation*. In *Soziologische Aufklärung* 6, Westdeutscher Verlag.

Luhmann, Niklas (1987): *Lässt unsere Gesellschaft Kommunikation mit Gott zu?* In Soziologische Aufklärung 4. Westdeutscher Verlag.

Qvortrup, Lars (1998): *Det hyperkomplekse samfund*. Gyldendal.

Kneer, George (2002): *Niklas Luhmann*. Hans Reitzels Forlag.

Dinkel, Christoph (2000): *Was nützt der Gottesdienst? - Eine funktionale Theorie des evangelischen Gottesdienstes*. (Praktische Theologie und Kultur PThK2). Chr. Kaiser Gütersloher Verlagshaus.

Jenson, Robert W. (1997): *Systematic Theology, Volume 1-2*. Oxford University Press

Jenson, Robert W. (2003): *Treenig nåde*. Præsteforeningens Blad årg. 93, nr. 37.

Kierkegaard, Søren: *Indøvelse i Christendom*. Søren Kierkegaards samlede værker/v. A. B. Drachmann. Gyldendal.

Kierkegaard, Søren: *Begrebet Angst*. Udgivet af Søren Kierkegaard Forskningscenteret. Gads Forlag. København.

Aagaard, Anna Marie(1991): *Identifikation af kirken*. Forlaget Anis. København.

Sløk, Camilla (1999): *Religionskritikkens op-hør*. Roskilde Universitetsforlag.

Nielsen, Bent Flemming (2004): *Genopførelser - Ritual, kommunikation og kirke*. Forlaget Anis.

Wilson, Paul Scott (1995): *The Practice of Preaching*. Abingdon Press.

Hogan, Lucy Lind (1999): *Connecting with the Congregation*. Abingdon Press.

Noter:

1. Lars Qvortrup: Det hyperkomplekse samfund, pp138-172

2. Carsten Pallesen har bragt to artikler om Luhmann i Præsteforeningens blad. Årg. 88, 39 (1998) *Ved det andet øjekast* og årg. 86, nr. 31 (1996) *Fortællingens grænse*

3. Mennesker kaldes i Luhmanns terminologi for psykiske systemer. Disse er bevidstheder, der følger tanke til tanke. Ved minimum to psykiske systemer kan der være tale om kommunikation. De psykiske systemer er da strukturelt koblede til kommunikationen, der kommunikerer. Det skal bemærkes, at Luhmann i talen om mere end et psykisk system bruger betegnelsen sociale systemer.

4. Luhmann, Was ist Kommunikation?, in: Soziologische Aufklärung 6, Westdeutscher Verlag 1995, pp113-124.

5. Emergent vil sige en egenskab el. kvalitet, der ikke kan forklares ud fra det allerede eksisterende. Her er begrebet anvendt om helheden, der udgør mere end summen af delene. Dvs. kommunikationen er den mer-komponent i forhold til de mennesker, som er tilkøbt kommunikationen.

6. Luhmann fremfører i »Lässt unsere Gesellschaft Kommunikation mit Gott zu?« in Soziologische Aufklärung 4, pp227-235, at det ikke længere giver mening at hævde kommunikation med Gud.

7. WA 12,37.

8. Luhmann, Lässt unsere Gesellschaft Kommunikation mit Gott zu?, s. 229.

9. Luhmann, Lässt unsere Gesellschaft Kommunikation mit Gott zu?, s. 231.

10. Aagaard, Identifikation af en kirke, s. 243.

11. Aagaard, Identifikation af kirken s. 245.

12. Præsteforeningens blad bragte i år 2003. en artikel af Robert W. Jenson om *Treenig nåde* (Årg. 93, nr. 37).

13. R.W. Jenson, Systematic Theology, volume I, s. 228.

14. Kierkegaard, Indøvelse i Christendom, 3. udg. s. 124.

15. Kierkegaard, Indøvelse i Christendom, ibid.

16. Kierkegaard, Begrebet Angst, 3. udg. s. 126.

17. Et centralt anliggende i Jenson's systematiske værk er et opgør med antik græsk ontologitænkning, hvor det værende kun relateres til det sete. Og bevidstheden kun formes af det sete.

18. Hvis der er nogen, som stadig tror på den slags. I grunden hører sådanne forestillinger til en afsendercentreret teori, som vi finder i Barths »Zenkrecht von Oben«. Skal vi bevare den lutherske forestilling om Ordets virkning i gudstjenesten, må accenten lægges hos modtageren. Guds ord bliver således noget, som slår ned i hele mennesket; noget, der vedkommer den enkelte, fordi forståelsen er selvreferentiel.

19. Jenson, volume II, s. 295.

20. Jenson, Treenig nåde, s. 808.

21. Jenson, Treenig nåde, s. 808.

22. Jenson, Treenig nåde, s. 809.

23. »uden for os«.

24. »som tro i os«.

Søndag

seksagesima

Es. 55,6-11, 1. Kor. 1,18-25, Mk. 4,1-2

Jeg vil gerne kunne sammeligne en prædiken med en samtale. En åben samtale, hvor konklusionen ikke er bestemt på forhånd, men hvor den enkelte tilhørers tilegnelse bestemmer, hvor samtalen fører hen for hans eller hendes vedkommende. Jeg sætter en ære i at mene, at man sagtens kan overlade til menigheden at drage en konklusion (hvis der da altså nødvendigvis skal være sådan én). At Det nye Testaments ord ikke er så uforståelige, at vi først og fremmest må forklare og udlægge. »At Guds ord ikke skal fortolkes, men at det fortolker«. En formulering, jeg har fra Lisbeth Smedegaard Andersens homiletik »Ordet der høres«, s. 12.

Når man så oven i købet til grund for dette homiletiske princip mener at kunne henvise til Jesus selv som vigtig inspirationskilde – han nærede nemlig aldrig mistillid til sine tilhørere, kontrollerede aldrig, om de forstod, endsige forstod rigtigt – ja, så har man et problem med lignelsen om sædemanden. For den er undtagelsen, der bekræfter reglen.

Jesus havde ufattelig tillid til sine tilhørere. Og han havde samme tillid til Guds ord, som Esajas i den gammeltestamentlige læsning giver udtryk for i 55,11, at »det vender ikke virkningsløst tilbage til mig, men det gør min vilje og udfører mit ærinde«. Jesu lignelser er selv fine eksempler på poetisk sprog. Sprog, som gør noget, som virker, som åbner og udvider

Forståelse

Men denne lignelse – undtagelsen, som ikke kun fortælles, men også forklares og udlægges – hvad gør den?

Den forkynder, at Israel »skal se og se, men intet forstå, de skal høre og høre, men intet fatte«, 4,2. Inspirationen er her fra Esajas 6,9-10 – et citat, som sætter tonen i et centralt og tilbagevendende motiv hos Markus: Ører, som enten hører eller ikke hører, øjne, som enten ser eller ikke ser, hjerter, som enten tager imod eller er hærdede af modstand.

Begrundelsen for lignelserne i kap. 4 er, at de udenfor skal høre, men ikke forstå, mens de indenfor – »jer« i v. 11 – tager imod fortolkning og indsigt (uden dog at komme til at forstå ret meget mere af den grund). Disse overordende tråde væves ind de følgende fortællinger, så det danner et, synes jeg, temmelig kompliceret mønster.

Vi hører både Markus' og Jesu stemme. Vi ser billeder af mennesker, som forventes at se, høre og forstå, men som ikke gør det. Og som kontrast heroverfor blinde, som ser (Mk. 8,22-26; 10,46-52), døve, som hører, 7,32-37, 9,25, og de formodede hårdhjernede i 2,13-15 og 15,39, som forstår. Fari-sæerne har hårde hjerter, 3,5, og disciplene, som jo er indbegrebet af det Israel, som aldrig ser og hører, har da også stadig døve ører, blinde øjne og hårde hjerter, 8,17-21.

Dette tilbagevendende billedsprog omslutter evangeliet, og hen imod slutningen, ved dets afsluttende scene med den tomme grav, er det ikke glemt. Som tilhører fornemmer man et ekko af Jesu spørgsmål til disciplene i 8,17 »Kan I endnu ikke fatte eller forstå?« og 8,21 »Forstår I endnu ikke?«

Og hvis man så kun kan svare: »nej, jeg har ikke fattet eller forstået det«, ja, så begynder der måske at ske noget for alvor. Så

vender lignelsen tilbage, og det gør den ikke virkningsløst. Så dukker billedet af den rundhændede sædmand op igen. Og ordene om frøene, der falder i forskellig jord – også jord af den gode slags, hvor man må vente lidt, før frøene bryder igenem.

Tålmodighed

Den gode jord er tålmodighed, sagde Søren Kierkegaard om lignelsen. Og det kan godt være, man ikke lige opdagede det i farten. Vi har tit så travlt med at forstå og hjælpe andre til at forstå, at vi glemmer det med tålmodigheden.

Hvis man som nybegynder gerne vil fatte eller forstå Islam, kan man for et overskueligt beløb købe en såkaldt startpakke. Den indeholder Koranen, bøger om islam, heriblandt en halal-guide, som ud over en generel vejledning i muslimske kostregler også indeholder en liste med E-numre, der kan indeholde animalske bestanddele. Der er en adresseliste over moskeer i Danmark, et bedetæppe, et kompas til at finde retningen mod Mekka, bedetidstabel – og til kvinder er der en »hijab«, et slør.

Så er der noget at komme i gang med, og det er vigtigt, hvis man er nybegynder.

Vi har ikke sådan en startpakke – og så alligevel. Vi har i hvert fald travlt rundt omkring i præstegårde og sognegårde med at imødekomme et stigende antal menneskers ønske om at fatte og forstå det med kristendommen. Vi går langt. Nogle løber en hel bibelmaraton, andre vandrer til Santiago de Compostela. Nogle går hurtigt, andre mere sindigt. Nogle er øvede, andre er nybegyndere, og de er gerne de mest utålmodige. De vil se synlige resultater med det samme. Skue forklarelsens klare lys, eller mærke en lille forandring.

Vi sender bibeler ud, vi husstandsomdeler små bøger om troen, vi underviser børn og voksne, vi laver bibelværksteder, studiekredse for bedre at kunne forstå det med kristendommen. En startpakke af den ene eller anden slags kan være en udmærket,

ja, måske nødvendig begyndelse. Men seksagesima søndag begynder vi et helt andet sted. Vi begynder, for det gør kristentroen, i nogle helt andre vækstlag. Helt nede i mulden faktisk, hvor et frø kan ligge, et langt stykke tid, godt skjult. Nogle gange spirer det og gror og vokser. Andre gange slår det ikke engang rod, men forsvinder med det samme og tørrer bare stille og roligt ind.

Så udramatisk og stilfærdigt går det for sig. Det kristne budskab er som et frø, der sås, og måske – måske ikke – vokser op og bærer frugt.

Men hvem har mon tålmodighed til at kigge efter og lede dernede i vejens, klippegrundens, tidslernes og muldjordens udramatiske niveau? Hvem har tid til at vente på, at et ord falder som et frø og måske slår rod og vokser i et menneske? Hvem har overhovedet tid og tålmodighed, når troen slet ikke begynder med, at vi fatter og forstår det hele?

Kristendommen blomstrer i det menneske, der hører Guds ord. Og det kan foregå på så mange måder – med så mange forskellige resultater, der hverken kan forudsiges eller forventes, og slet ikke efterprøves. Men tålmodighed skal der til. Der skal bies lidt. Det begynder i spirelaget, i sjælens muldjord, hos den lyttende. Og spirer kan usikkert komme – som Brorsons forårsbebudende blomst bag gærdet hist midt i vinterens kulde. Som et håb, en fred, en trøst. Som en kærlighed til Gud og næsten og til den verden, vi skal leve i.

Salmeforslag:

- 720: Som året går
- 309: Bøj, o Helligånd os alle
- 319: Vidunderligst af alt
- 557: Her vil ties, her vil bies
- 320: Midt iblandt os
- 152: O, Herre Gud, din lære

Else Hviid □

I Guds nærhed

AF ELISABETH LIDELL

*Anselm Grün & Meinrad Dufner:
SPIRITUALITET NEDEFRA
Steno-Forlag 2003, 123 sider*

*Anselm Grün: TILGIV DIG SELV
Steno-Forlag 2003, 126 sider*

*Broder Roger af Taizé: TAIZE-KILDER
– Gud ønsker, vi skal være lykkelige
Unitas Forlag 2004, 102 sider*

DE seneste års fornyede interesse for kristen spiritualitet har fået mange danskere til at efterspørge litteratur om emnet. Begrebet spiritualitet er mangetydigt og forholdsvis nyopdaget, selvom det stammer fra 1600-tallets Frankrig. Derfor er ikke alt, hvad der udkommer under overskriften »spiritualitet«, lige lødigt. Som oftest bliver man henvist til udenlandsk litteratur, specielt inden for ortodoks og katolsk tradition. På det katolske Steno-Forlag kan man i dansk oversættelse fordybe sig i emnet i »Kristen spiritualitet – ny serie«.

Den første i serien er skrevet af to tyske benediktinermunke, der plæderer for en »spiritualitet nedefra«. Hermed menes, at vi først og fremmest bør åbne os for en personlig relation til Gud dér, hvor vi har nået grænsen for vore egne muligheder. Modsat »en spiritualitet ovenfra«, der tager afsæt i de idealer, vi danner os om bestandig at blive mere fuldkomne. For »Jesus har ikke opstillet en trappestige til fuldkommenheden, så man kan stige op trin for trin for til sidst at nå Gud; han har derimod vist os en vej, der fører ned i ydmyghedens dyb ...« Ofte er det først i en fortvivlet situation, at vi bliver tvunget til at

begive os på vejen ned i dybet for at opdage livskilden. I sjælens afgrund, »skriget fra det dybe« kan vi møde vort eget hjerte og på samme tid Gud. Erfaringen af vor egen afmagt bliver afsæt til Guds nåde.

Den anden udgivelse i serien bevæger sig ligesom den første i grænselandet mellem psykologi og teologi. Ud fra bibelske tekster oversættes fænomenerne tilgivelse og forsoning til vor tids sprog. I en sønderrevet verden må kirken viderebringe budskabet om forsoning og tilgivelse. Skriftemålet viser vejen: Vi kan kun tilgive os selv og andre mennesker, hvis vi med hele vort hjerte tror, at Gud har tilgivet os betingelsesløst. Begge disse små perler af bøger kan være til stor inspiration for enhver sjælesørger og prædikant. Sproget er enkelt og opbyggeligt i ordets bedste betydning.

Endelig er der på Unitas Forlag udkommet endnu en lille bog om det økumeniske klosterfællesskab i Taizé, Sydfrankrig, der hvert år besøges af titusindvis af voksne unge, bl.a. et stigende antal fra Danmark. I første del af bogen giver grundlæggeren en vejledning til den, som ønsker at leve i Guds nærhed og Kristi efterfølgelse. Hans opfordring til at vende tilbage til troens kilder er suppleret med Bibelcitater og bønner og bør læses langsomt og meditativt. Anden del giver forskellige informationer om Taizé. – Omslagsfotoet fra en Taizé-gudstjeneste med levende lys og knælende, kutteklædte brødre – samt bogens undertitel giver til sammen et skær af frelsthed. Men for den, som har været i Taizé og kender den særlige tradition for bøn og åndelig vejledning, som har udviklet sig der, er bogen sikkert forståelig og værdifuld. ■

SERIENS OMSLAGSILL. DEN GYLDNE VENSKABS-IKON: »KRISTUS SAMMEN MED MENAS«.

Kirkeliv i forandring

AF MICHAEL RØNNE RASMUSSEN

I januar måned af 2002 måtte vi i Kirke Skensved sogn erkende, at fire ud af i alt fem planlagte højmesser måtte aflyses, fordi der ingen menighed var dukket op, da bedeslagene klingede ud. Det gav anledning til et efterfølgende forløb, som der her skal redegøres for, men lad mig indledningsvist ridsse den overordnede situation op.

Kirke Skensved er det mindste sogn i Køge provsti med 291 beboere fordelt på knap et hundrede husstande (1/1-2003). Kirken er i pastorat og har fælles præster og kirkebetjening med Jersie sogn på ca. 6000 indbyggere. Sådan har det imidlertid ikke altid været, for ved folketællingen i 1901 boede der kun ca. 400 beboere i Jersie og 320 i Kirke Skensved, hvorved de to sogne i realiteten var næsten lige store. Også dengang havde man fælles præst og i begge sogne et levende folkeligt liv, der bl.a. kom til udtryk gennem tilslutningen til Indre Mission – faktisk blev beboerne i Kirke Skensved sogn i folkemunde til langt op i 1900-tallet regnet for mere »missionske« end i nabosognet Jersie.

Den befolkningsmæssige udvikling og den deraf følgende skævvridning de to sogne imellem begynder efter krigen og sætter sig for alvor igennem efter kommunalreformen i 1970, hvor man efter svære forhandlinger får afløst de lokale sogneråd med en fælles kommunalbestyrelse. I begyndelsen af 1970 var der ca. 1500 beboere i Jersie sogn og stadig lidt over 300 i Kirke Skensved. 20 år efter var Jersie pga. både motorvej og S-togslinieføring yderligere vokset til 5258, mens Kirke Skensved nu var nået ned på 273 beboere. Begge sogne havde imidlertid stadig egen kirke og menighedsråd, mens den kirkebogsførende sognepræst som altid havde sin bolig i Jersie.

Efter overgangen til det 3. årtusinde er det meste af det folkeligt funderede kirkeliv imidlertid døet ud. Folk føler sig ikke længere forpligtet af fortidens traditioner, men

vælger frit og individuelt, hvordan, hvor meget og hvornår de har brug for kirken – og det er ikke så ofte, som de kirkelige strukturer forudsætter. Fire messefald på en måned var en realitet, vi ikke kunne blive ved med at lukke øjnene for!

Først skulle vi have et overblik over, hvordan vi var endt med så mange messefald. Ved at se på vore optegnelser 5 år tilbage kan vi se, hvornår kurven knækker.

Hvor vi i årene 1997-1999 i kunne gennemføre 40-45 af de planlagte 50 højmesser med samlet 600-700 kirkegængere årligt – og ingen gudstjenester, der gennemførtes med 3 deltagere eller derunder – så havde vi i 2000 stadig kun 3 messefald, men samtidig nu også 15 gudstjenester med 3 deltagere eller herunder. Det følgende år 2001 »kollapser« kirkegangen imidlertid fuldstændigt med 15 messefald og 16 gudstjenester med 3 deltagere og herunder, så da året var omme, havde vi kun kunnet gennemføre 50% af årets gudstjenester med et samlet fremmøde på ca. 300 kirkegængere.

I løbet af sommeren 2002 satte menighedsrådet sig derfor for at overveje, hvad man kunne stille op med denne udvikling. Arbejdet resulterede i en formuleret »Målsætning og handlingsplan 2002/2003«. Herfra citeres den målsætning, som rådets medlemmer – uden præsternes indblanding – fik diskuteret sig frem til:

»I Kirke Skensved sogn vil vi arbejde for at børn, unge og voksne får et naturligt forhold til kirken samt forstær og bruger det kirkelige budskab i hverdagen.

»Dette vil vi gøre ved at kirken også kommer til folk på en afritualiseret, eksperimenterende og involverende måde«.

På baggrund af ovenstående besluttede man, at der skulle gennemføres en række »utraditionelle« gudstjenester, at man ville koordinere kirkens arrangementer med det lokale landsbylaug samt målrette PR-arbejdet ved i hvert enkelt tilfælde at sende et

Bilag: Kirkegang og messefald i Kirke Skensved

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Helligdage	62 (100%)	62 (100%)	62 (100%)	62 (100%)	62 (100%)	62 (100%)	62 (100%)	61 (100%)
Planlagte Gudstjenester (% af samtlige)	48 (77%)	49 (79%)	50 (81%)	48 (77%)	49 (79%)	51 (82%)	39 (63%)	28 (46%)
Messefald (% af planlagte)	6 (13%)	10 (20%)	6 (12%)	3 (6%)	15 (31%)	17 (32%)	12 (31%)	9 (32%)
Min. 3 deltagere (% af planlagte)	Ingen	Ingen	Ingen	14 (29%)	16 (33%)	19 (37%)	8 (21%)	2 (7%)
Samlet deltagelse	682	598	624	664	307	398	455	416
Altergæster	214	147	165	290	185	207	127	76
Gennemsnitlig deltagelse (af gennemførte)	16	15	14	15	9	10	17	23

postkort med en personlig indbydelse direkte til hver enkelt af sognets husstande.

Det er imidlertid svært sådan lige at vende en udvikling. Ved udgangen af 2002 så billedet således ud; 18% forlods aflyste højmesser, af de øvrige ca. 50 planlagte gudstjenester endte de 32% som messefald, 37% gennemført med 3 deltagere og derunder og slutteligt kunne da de sidste ca. 30% gennemføres med en nogenlunde talstærk menighed. Det samlede antal kirkegængere var imidlertid alligevel steget med 25% til 398, hvoraf den største del af væksten skyldtes et par nye familievenlige tiltag i december f.eks. en gudstjeneste, hvor sognets børn gik Luciaoptog, og en anden, hvor man bl.a. pyntede kirkens juletræ – tiltag, der nu er blevet »traditioner«, der samler 20-60 børn og voksne. Af andre tiltag kan nævnes en børnegudstjeneste for de helt små og deres forældre, samt en aftengudstjeneste for voksne med efterfølgende kaffe og debat.

Disse nye tiltag oven i det sædvanlige arbejde med administration af kirke, kirkegård og den ene deltidsansatte graver havde imidlertid slidt på kræfterne, og i løbet af sommeren 2003 søgte menighedsrådet biskoppens tilladelse til kun at holde gudstjeneste 2 gange om måneden. Endelig indkaldte rådet i oktober måned 2003 til et menighedsmøde med overskriften »Hvad er Kirke Skensved uden en kirke?«, hvor ca. 30 beboere mødte frem og diskuterede ønsker og forventninger til kirke, sogn og ikke mindst deres præster.

Disse viste sig både så mangeartede og forskellige, at de næppe alle lod sig indfri, med mindre sognets beboere selv lagde sig i selen. For menighedsrådets kræfter var – erkendte man – begrænsede. Den siddende formand ønskede således ved udgangen af året ikke længere at fortsætte, hvorfor man i stedet valgte den ene af sognets to præster som formand.

Et af resultaterne synes således at være, at vi pga. de igangsatte initiativer nok fik færre højmesser, men dermed også færre messefald, hvilket positivt betragtet betyder, at det trods alt er med lidt større glæde, vi gennemfører de planlagte gudstjenester. Således planlagde vi i 2003 ca. 40 gudstjenester, hvoraf de 12 endte som messefald, 8 gennemførtes med 3 deltagere og derunder, samtidig med at samlede antal kirkegængere alligevel steg til 455. For det netop afsluttede år 2004 ser billedet nogenlunde ud på samme måde, idet der dog er en tydelig tendens til, at det er de »ordinære« højmesser, som rammes af både »messefald« og begrænset opbakning, mens sognets beboere i varieret omfang bakker op om de mere »utraditionelle« børne-, familie- og gudstjenester ved særlige anledninger. Den samlede deltagelse er dog mindre end året før (416 mod 455). Endelig hører det også med i billedet, at det i løbet af efteråret trods ihærdige anstrengelser ikke lykkedes at få besat mere end 5 ud af 6 pladser i det nye menighedsråd, der skal føre arbejdet videre i den kommende periode. Disse gør det formodentligt i bevidstheden om, at de sandsynligvis bliver dem,

der skal være med til at »lukke og slukke« – eller hvad man nu finder på.

I lyset af dette forløb, som altså endnu ikke har fundet sin afslutning, bør man vel rejse det principielle spørgsmål, hvor lille et sogn kan gå hen og blive for stadig at kunne bære et selvstændigt kirkeliv? Men lige så væsentligt er spørgsmålet, hvorfor vi med vold og magt skal holde fast ved en traditionel højmesse, som sognets beboere tydeligvis allerede har valgt fra? Burde det ikke snarere være sådan, at vi kun holdt de gudstjenester, der bliver udtrykt behov og ønske om? Faktisk har vi et par gange uden videre stablet en ikke planlagt højmesse på benene, fordi en familie ønskede dåb netop denne søndag. For vi er vel fleksible i folkekirken – eller er vi? ■

Så blæs dog på den Løfteparagraf

AF NIELS CARL LILLEØR

Hvis man glemmer, at den kristne kirke kun har ét embede, prædikeembedet, bliver både biskop og provst, præst og menighed et let bytte for det falsum, den katolske kirke har skabt og udviklet, nemlig »kirkens indre anliggender«. Her lurer et helt andet kirkesyn. Sammen med Grundlovens Løfteparagraf var det altid gejstlighedens storagtige fristelse at bygge kirke her – med mund og mæle. Godt hjulpet af den til enhver tid siddende redaktør på Kristeligt Dagblad.

Der har været konflikt mellem bispekollegiet og kirkens evangelisk-lutherske minister Tove Fergo, siden hun tiltrådte i 2001. Spørgsmålet er, når det kommer til stykket, og sagen fastholdes, om landets biskopper vil forsvare den kirkeordning, som vi har. Eller om de, under henvisning til Løfteparagraffen (Grundlovens § 66, Folkekirkens forhold ordnes ved lov) vil underminere kirkens ordning for at udvikle kirkens indre anliggender.

Under den store kirkedebat i folketinget

den 2. december, foranlediget af Dansk Folkeparti, lod den kirkepolitiske ordfører Karen Klint (S) sig lede af meget uafklarede forestillinger om fremtidens kirke. Hun vævede en del om »de folkekirkelige nyordninger«, der gik »i retning af en forfatningskirke«. Jesper Langballe (DF) spurgte hende, hvor de meget upræcise socialdemokratiske forfatnings-forestillinger kom fra, og hun svarede, at de kom fra Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer, fra en del af biskopperne og fra ombudsmanden.

Det er, hvad ombudsmanden angår, rigtigt, at han i en del år har boltret sig uforpligtende, som medspiller i det kirkepolitiske mund- og mæle-projekt. Den, der erindrer hans rolle i udlændingedebatten vil vide, at ombudsmanden har et godt taktisk hoved. Karen Klint har næppe ført ombudsmanden frem i socialdemokratisk kortsnor uden tilladelse. Ud over det lidt gedulgte kirkeforfatningsmandskab hun havde mobiliseret, så var Kirkeministeriets rod i regnskabet (læs: tre radikale kirkeministres overforbrug) og Løfteparagraffen også inspirationskilden. Der var ikke tale om et selvstændigt gennemtænkt luthersk kirkesyn fra socialdemokratisk side, men et forsøg på at fange færtten dér, hvor man taler om næstekærlighed, kommer hinanden ved på verdensplan og siger nej til krig, ondskab og forurening. En »omvendt Paulus« dækker holdningen: Det gode jeg vil, det gør vi også, det onde jeg ikke vil, det gør de andre.

Historisk er at anføre: I konseilspræsident Estrups regeringstid i 1880'erne var det alle landets biskopper, der solo ville redde den danske kirke, i passende afstand til det folk, som rørte på sig, som Estrup provisorisk satte på porten for en tid. Op igennem 1900-tallet vokser imidlertid det folkelige op nedefra med stor styrke. Og med folkemagten i hænde ønsker nu de velorganiserede missionshuskristne, og de landsdækkende gruppekristne i valgmenighederne, hver for sig at give kirken deres mund og mæle via Løfteparagraffen. Vi er saltet, vi er kirken, vi er de ansvarlige.

Man kan, og man bør vel også, undre sig over, at hverken biskopperne under Estrup

eller de kirkelige bevægelser, under folkeligt lederskab, særligt lidenskabeligt medtænker Grundlovens indledende ord om, at den danske kirke er evangelisk-luthersk. Her (i § 4) fastholdes respekten både for lovgivningsmagten og kirkens prædikenembede, Kejserens og Guds rige. Klart adskilt og lige så klart sammenholdt. Det var således reformationens åndelige og verdslige regimente blev fastholdt og formuleret af teologen og statsmanden D.G. Monrad. Sådan er og sådan skal den danske folkekirke agtes og understøttes af staten.

Enhver forfatning i enhver retsstat gør i sin indledning klart, hvori folkets grundlæggende åndelige basis består. Danskerne er et kristent folk, fastholdt af den evangeliske lutherdom. Det var den ånd fra Kongeloven, Monrad ønskede at omplante til folkestyret i 1849.

Men de magtsøgende kirkefolk, der bestandigt og misundeligt vredes på de verdslige politikere, bruger enhver anledning til at luften drømme om at blive kirkeherre i eget hus. (Kjeld Holm). Overmodigt vil de lære *Kirken* at tale, den skal tage politisk ansvar og føre sig frem som etisk mesterlærer, *Kirken* skal tale, velærværdigt ind i sin tid.

Den danske menighed, det døbte danske folk, ved imidlertid – det er barnetroens sikre sted – at den sande kirke lærte at tale af Vorherre, og at den stadig taler gennem sin prædiken. Det er dén menighed, der skal tilregnes det fulde ansvar for sin kirke. Det var I.C. Christensens grundtanke med menighedsrådsloven omkring 1900-tallet. Og det er den lange linie i vor kirkes liv og selvforståelse, at fyrsten efter Luther beholdt den verdslige magt, herunder kirkens paktiske ordninger. De mursten, en kirke bygges af, adskiller sig ikke fra andre huses mursten. Folk forstår det og kender grænsen og blander sig sjældent i præstens prædiken, men nok i, om kirkens tag er tæt, og præstegård og konfirmandstue er i synsforvarlig stand.

Her hopper kæden altid af for biskop Karsten Nissen. Det sidste, jeg noterede ned fra en radioudsendelse, var følgende biskopelige passus: »Vi kan jo ikke vide, om med-

lemmerne af folketingets kirkepolitiske udvalg er døbt«.

Det er talen i det nervøse og fromme reservatet, kirkens indre anliggender, der stikker hoven frem her. Eller med Luthers klare og advarende udtryk: Hvor Gud bygger kirke, bygger Fanden et kapel. At bruge dåben som håndvåben er ikke en sag for kristne folk.

Jeg ser ikke bort fra, at den pragmatiske og meget fornuftige kirkepolitiker D.G. Monrad har villet berolige sin tids kirkefolk med § 66. Som de da også klammer sig til som »et løfte« givet til dem personligt. Men tiden overflødiggjorde paragraffen ved at formalisere lovgivningen og lægge lovgivningen for kirken i Folketinget, underlagt de almindelige forhandlingsvilkår.

Ved ministerrokaden tidligere på året 2004 skete der det, som er værd at notere sig, at statsministeren ikke skiftede sin ellers noget forslåede kirkeminister ud. »Inkompetent, uvederhæftig og høneforvirret« er blot et udvalg af de mindre ærbødige velkomstord, da Tove Fergo tiltrådte. Redaktører, biskopper og politikere vil selv kunne fordele ordene mellem sig. Enhver normal fighter i den politiske boksering ville have taget tælling op til flere gange, på grund af de uregelmenterede stød og slag, hvoraf en del kom bagfra. Men Tove Fergo trådte frem efter hver kamp, lige veloplagt. Det var derfor fra Foghs side et håndslag til Fergo som menneske, at hun beholdt Kirkeministeriet.

Men mere end det.

Det blev, på stridens baggrund, et klart politisk Ja til den nuværende kirkeordning fra statsministerens side. Tove Fergos styrke ligger i, at hun gennem hele sin ministerperiode, alt iberegnet, aldrig har anfægtet Grundlovens ord om den evangelisk-lutherske kirke og aldrig har ladet sig friste af § 66. Derfor denne hilsen efter kirkedebatten den 2. december til Karen Klint og socialdemokraterne: Hvis socialdemokraterne fortsat vil sælge ud af folkekirken evangelisk-lutherske selvforståelse i porten med Løfteparagraffen i den ene hånd og Kirke-

forfatningen i den anden og under henvisning til opbakning fra både biskopper, menighedsråd samt rigets ombudsmand, da er det vigtigt, at den siddende regering kan henvisse til sin egen klare evangelisk-lutherske linie, fastholdt i Grundlovens indledning.

Og så til sidst til folk med sans for fædrelandets og folkekirkens fundament: Så blæs dog på den Løfteparagraf, når og hvor den føres frem. Den befinder sig ikke i virkelighedens verden og optræder i dag alene som et fornærmet rudiment hos storagtige kirkejeere. ■

Brorsons Nytårssalme

At nytårsdag er en kirkelig helligdag skyldes ikke først og fremmest, at nu begynder det borgerlige nytår. Kirkens nye år begynder jo med 1. søndag i advent, men den 1. januar, 8 dage efter jul, er Jesu omskærelses- og navnedag. Derfor den gamle prædiketekst, Lukas 2,21.

I det hæfte, som Brorson i 1732 udsendte til menigheden i Tønder, var foruden hans kendte julesalmer også to nytårssalmer. Den

ene af disse er nr. 135 i salmebogen. Det er en salme til nytårsdag, ikke fordi den handler om det borgerlige nytår, for det gør den ikke, men det er en enestående salme, fordi den knytter nytårsdag til det, der egentlig gør den til helligdag: Omskærelsen og navngivningen. Blandt det meget, der siges om Jesu navn, fremhæves i salmen, at det var et blodigt navn, og at »han måtte tidligt lære, at det var et smertenavn«. Tidligt vil sige allerede 8 dage efter hans fødsel. Hentydningen til blodet er ikke blodet på Golgata, men der tænkes på omskærelsen, der var et operativt indgreb, en blodig handling. At det er det, der er meningen, er ikke til at tage fejl af. »Thi da blodet måtte rinde, da han frelsernavnet fik, derved al vor jammers minde hannem ind i sjælen gik«.

Salmen har været mere brugt i Sønderjylland end i det øvrige land, hvilket skyldes, at den var med i den Sønderjydske Salmebog, men ikke i Salmebog for Kirke og Hjem. I de syv år, jeg var organist hos Regin Prenter i Branderup kirke, sang vi den hver nytårsdag, og jeg har selv brugt den i de år, jeg var præst i Højrup.

Henry Raabjerg, pastor emeritus
Bytoften 7, 6534 Agerskov ■

I oktober 1997 udsendte biskopperne en fælleserklæring om et evt. kirkeligt velsignelsesritual for registreret partnerskab. Konklusionen var, at biskopperne ikke fandt, at der burde udformes nye ritualer på dette område. Derimod henviste biskopperne til muligheden af at foretage en gudstjenestelig markering i anledning af indgåelse af et registreret partnerskab.

På baggrund af erfaringerne fra de gudstjenestelige markeringer i de forløbne år, de politiske udmeldinger og stadig skarp debat om emnet, ønsker biskopperne i enighed som i 1997 at tage afstand fra en kristelig eller menneskelig fordømmelse af homoseksualitet og homofilt samliv. Vi betragter fortsat det registrerede partnerskab som en god ramme om et sådant samliv.

Biskopperne præciserer, at de bibelske udsagn om homoseksualitet ikke kan anvendes i en fordømmelse, idet evangeliets helhedssyn vejer tungere i denne sag end enkeltstående bibelord.

Erik Norman Svendsen, Jan Lindhardt, Søren Lodberg Hvas, Kjeld Holm, Holger Jepsen, Kresten Drejergaard samt Sofie Petersen udsender en vejledende ordning for gudstjenestelig velsignelse af par, der har indgået registreret partnerskab, mens Lise-Lotte Rebel, Niels Henrik Arendt, Karsten Nissen samt Elisabeth Dons Christensen ikke kan tiltræde en sådan udsendelse.

Hans Jacob Joensen deltog ikke i drøftelserne af dette punkt, da lov om registreret partnerskab ikke gælder for Færøerne.

Biskoppernes fællesudtalelse (5. januar) ■

Præsteforeningen har vundet skattesag om supervision

EN sognepræst afholdt i 1999 udgifter til supervision med kr. 8.600 svarende til 10 supervisionstimer hos en psykolog og trak udgiften fra på selvangivelsen. Den lokale skatteforvaltning godkendte imidlertid ikke fradraget.

Sognepræsten ankede derfor i samråd med Præsteforeningen skatteforvaltningens afgørelse til Skatteankenævnet. Skatteankenævnet tilsluttede sig den lokale skatteforvaltningens afgørelse med følgende begrundelse: »Klagerens modtagelse af supervisionstimer har ikke haft en sådan konkret og direkte tilknytning til sognepræstens løbende indkomsterhvervelse, at udgifterne kan anses for fradragsberettigede i henhold til statsskattelovens § 6 stk. 1, litra a«.

Præsteforeningen klagede herefter på vegne af sognepræsten over Skatteankenævnets afgørelse til Landsskatteretten.

I Landsskatteretten blev blandt andet følgende argumenter for supervisionens tilknytning til sognepræstens erhvervsudøvelse gjort gældende:

- at supervisionen ikke havde præsten som person i centrum
- at supervisionen havde til formål at hjælpe præsten i sit arbejde blandt andet med sjælesorg
- at biskoppen ikke havde økonomisk mulighed for at dække supervisionen
- at biskoppen havde tilkendegivet, at supervisionen efter biskoppens vurdering var relevant for præsten i dennes arbejde

Landsskatteretten fandt herefter, at udgifterne til supervision ud fra en konkret vurdering var fradragsberettiget, da supervisionen havde direkte tilknytning til sognepræstens arbejde. Landsskatteretten underkendte hermed både den lokale skatteforvaltning og Skatteankenævnet og gav præsten med-

hold i, at udgifter til supervision kunne trækkes fra.

Kendelsen er afsagt den 26. november 2004. Skatteministeriet har mulighed for at indbringe kendelsen for Østre Landsret senest den 26. februar 2005. Præsteforeningen anser det dog for mindre sandsynligt, at dette sker.

Frdrag for supervision er som udgangspunkt vanskeligt af få godkendt, ligesom skattesager vedrørende supervision er vanskelige at vinde. Landsskatteretten har således tidligere nægtet præster og beslægtede faggrupper fradrag for supervision. Præsteforeningen er derfor meget tilfreds med denne afgørelse, da der herved er sket en væsentlig forbedring af præsters mulighed for at fradrage udgifter til supervision.

Præsteforeningen vil anbefale medlemmer, som har haft udgifter til supervision, at trække udgifterne fra på selvangivelsen. Udgifterne skal kunne dokumenteres. Da Landsskatterettens afgørelse er konkret begrundet, skal det dog understreges, at det ikke er alle fradrag for supervision, som automatisk vil blive godkendt.

Medlemmer med skattespørgsmål vedrørende supervision er velkomne til at kontakte foreningen. ■

UGE TIL UGE

At undervise udviklingshæmmede konfirmander

Kateketisk vejledning og erfaringsudveksling
Antallet af udviklingshæmmede konfirmander er stærkt stigende.

Denne sammensatte gruppe unge må nødvendigvis møde en kateketik, der er målrettet den enkeltes behov og kunnen.

Med dette for øje inviterer Københavns Stiftsudvalg til kollegial erfaringsudveksling

med oplæg fra tre erfarne undervisere af udviklingshæmmede konfirmander.

Det seneste undervisningsmateriale til den kirkelige undervisning af unge udviklingshæmmede, *Min Kirkebog*, Religionspædagogisk Forlag 2004 og *Det bedste er Gud!*, Aros Underviser 2004, bliver præsenteret af forfatterne.

Der bydes på frokost kl.13.

Oplægsholdere: Kateket Per Jensen, Sorgfri Kirke, sognepræst Birgitte Arffmann og provst Steen Skovsgaard.

Tid og sted: Tirsdag den 18. januar 2005 kl.10.30-13.00 på Københavns Stiftscentral, Frederiksberg Allé 10.

Tilmelding: Senest fredag den 14. januar 2005 til hd.stift@city.dk eller på telefon 33 26 01 49 med oplysning om, hvorvidt du ønsker at deltage i frokosten.

Disputatsforsvar, Det Teologiske Fakultet, Aarhus Universitet

Fredag d. 21. januar 2005, kl. 13.00 forsvarer cand.theol., ph.d. Peter Grove sin doktorafhandling »*Deutungen des Subjekts. Schleiermachers Philosophie der Religion*« for den teologiske doktorgrad.

Forsvaret finder sted i Auditorium 1 på Det Teologiske Fakultet, Tåsingegade 3, 8000 Århus C.

De officielle opponenter er: professor, Dr. Ulrich Barth, Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg, og professor, dr.theol. Svend Andersen, Aarhus Universitet.

Opponenten ex auditorio kan melde sig til dekanen før forsvaret eller ved selve forsvarende handlingens begyndelse.

Afhandlingen kan rekvireres i boghandlerne. Pris ca. kr. 550,-. Dansk resumé af afhandlingen kan fås på ekspeditionskontoret, Det Teologiske Fakultet, tlf.: 8942 2239.

Folkekirkeligt Stævne

Efter et meget velbesøgt og omtalt møde 7. september i Vartov indbyder vi nu til det allerede dér annoncerede fortsættermøde. Vi kalder det et »folkekirkeligt stævne«, fordi vi gerne vil understrege, at vores initiativ har til hensigt at danne et bredt og konstruktivt debatforum mellem lægfolk og præster. Meningen er ikke, at vi skal være eller blive

enige om alt, men at vi kan mødes på en stor rummelig og smuk plads eller torv (agora), hvor vi kan følges og tale sammen og derefter gå hver til sit, og forhåbentlig senere mødes i fordragelighed på torvet igen.

Den polariserede debat fortsætter både i og uden for folkekirken. Der kunne være mange emner at tage fat på i den debat. Vi vil nøjes med at tage fat på to centrale og helt grundlæggende emner: Gud og folkekirkens rummelighed.

At tale om Gud i dag er – som det altid har været – at prøve at oversætte bibelske fortællinger, beretninger og billeder til vores sprog og vores idéverden, uden at det, der oversættes, reduceres, gøres mindre eller ophæves. På stævnet skal vi høre to oplæg til drøftelse om vores måde at tale om Gud på og vores måde at forstå Gud på.

Det evangelisk-lutherske har grundlæggende betydning for vores folkekirke. Hvor meget kan og skal kunne rummes inden for det lutherske? Er rummelighed det samme som at sætte grænser?

Ud over de tre oplæg til diskussion har vi planlagt, at der skal være tid til, at de nedsatte arbejdsgrupper mødes. De grupper, som af en eller anden grund ikke er kommet i gang, har måske en mulighed for at begynde her. Da vi håber på, at mange, som ikke havde mulighed for at være med i Vartov i september, har lyst til at være med i Ryslinge og forhåbentlig også i en arbejdsgruppe, vil vi på mødet nedsætte nye arbejdsgrupper.

Lægfolk og præster indbydes hermed til folkekirkeligt stævne på Ryslinge Højskole.

Program

Lørdag den 29. januar 2005

Kl. 9.30: Ankomst og kaffe

Kl. 10: Velkomst; derefter oplæg ved forstander Peter Hedegaard, Ryslinge og sognepræst Lars Tjalve, Fredensborg: På sporet af den forsvundne Gud.

Kl. 11: Samtale om de to oplæg

13-14: Nyt fra de arbejdsgrupper, der er kommet i gang, og evt. nedsættelse af nogle flere.

Kl. 14: Fhv. universitetslektor Jørgen Stenbæk: Folkekirken rummelighed.

Kl. 15.30-16: Kaffe, kage og evaluering.

Tilmelding er nødvendig af hensyn til højskolen!

Pris for deltagelse er kr. 150, – , som indbetales på flg. konto senest den 20. januar: Reg. nr., 6300 konto 4042842. Lokalbanken A/S i Nordsjælland. Husk af skrive navn og adresse på indbetalingen!

Indbydere

Ulla Salicath, sognepræst Farum. Nicolai Halvorsen, studenterpræst København. Ulla Tjalve, sognepræst Gilleleje og Blistrup. Lars Tjalve, Asminderød-Grønholte. P.H. Bartholin, provst Hillerød. Eva Holmegaard Larsen, sognepræst Nødebo-Gadevang. Mogens Lindhardt, rektor, Præsternes Efteruddannelse. Anne Marie L. Thomsen, valgmenighedspræst, Frederiksborg. Charlotte Ellermann, sognepræst, Skt. Jakobs København. Kristina Nilsson, sognepræst Seest.

Ryslinge Højskoles adresse er: Ryslinge Højskole, Højskolen 1, 5856 Ryslinge.

FRA SEKRETARIATET

Kørselsgodtgørelse pr. 1. januar

Indtil 20.000 km i et kalenderår 3,10 kr. pr. km.

Ud over 20.000 km i et kalenderår 1,68 kr. pr. km.

PERSONALIA

● **Dødsfald**

Pastor emer. *Freddy Cortes*, tidl. Haverslev-Skræm-Bejstrup. Født den 4. januar 1946, død den 30. december 2004. (TS 900).

Tidl. provst i Aalborg Søndre provsti *Tage Nielsen*, tidl. sp. i Romdrup og Klarup. Født den 30. november 1917, død den 23. december 2004. (TS 1200).

● **Afsked**

Hjpr. i Grønnevang pastorat *Ulrik Francis Klarskov Flint* er bevilget afsked efter ansøgning fra den 31. december 2004. (TS 930, 113).

Sp. i Virklund pastorat i Århus stift *Bent Erik Jørgensen* er afskediget med pension efter ansøgning fra den 28. februar 2005. (TS 1057, 600).

● **Udnævnelser**

Pastor *Lene Crone Nielsen* er ansat som fung. sp. i Dalum fra den 3. januar 2005 til den 10. april 2005 (begge dage incl.). (TS 1195, 305).

Pastor *Torben Bramming* er ansat som hjpr. hos sp. ved Ribe Domkirke i Ribe stift, domprovst Jens Torkild Bak fra den 1. januar 2005. (TS 861, 650).

● **Navneændring**

Cand. theol. *Camilla Maya Saaskin Jessen* har ændret navn til Camilla Maya Saaskin Diderichsen.

● **Stadfæstelse**

Cand. theol. *Benedicte Nystrup Præstholm* er stadfæstet som medhjælper hos Jens Simonsen, der er præst for Mellerup og Norddjurslands Valgmenigheder i Århus stift. (TS 622, 634).

LEDIGE STILLINGER

Ansøgninger til stillinger som sogne-, hjælpe- og institutionspræster stiles til Kirkeministeriet og sendes til biskoppen i det stift, hvor stillingen er opslået. Ansøgninger skal være biskoppen i hænde senest opslagens udløbsdag kl. 15.

Ansøgninger om konstitution i barselsvikariat eller i andre vikariat af under et års varighed stiles til biskoppen i det stift, hvor stillingen er opslået, og skal være biskoppen i hænde senest opslagens udløbsdag kl. 15.

Ansøgninger til stillinger som provst, domprovst eller værnspovst stiles til Dronningen og indsendes til Kirkeministeriet, Frederiksholms Kanal 21, Postboks 2123, 1015 København K, og skal være ministeriet i hænde senest opslagens udløbsdag kl. 15.

Ansøgninger skal *ikke* fremsendes ad tjenstlig vej.

I alle ansøgninger bedes personnummer oplyst. Teologiske kandidater bedes endvidere oplyse, om de har fulgt Pastorseminariets undervisning.

Ved indsendelse af ansøgninger bedes det anført, om man ønsker ansøgningen retur. I modsat fald tilintetgøres ansøgningen med bilag en måned efter stillingens besættelse.

Kirkeministeriet

● Sognepræstestillinger

Der vil til lønnen kunne ydes et rådighedsstillæg med grundbeløb 32.800,00 kr. Derudover vil der til førstegangsansatte med tjenestebolig kunne ydes et etableringstillæg med et grundbeløb på 15.000 kr. Der tages forbehold om udvidelse af ansættelsesområdet i overensstemmelse med Finansministeriets aftale af 15. august 1975 med tjenestemændenes centralorganisationer om ansættelsesområder for tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken.

Fuglse-Krønge-Torslunde pastorat

Stillingen som sp. ved Fuglse-Krønge-Torslunde pastorat i Lolland-Falsters stift er ledig til besættelse pr. 1. februar 2005. Til stillingen er knyttet forpligtelsen som kirkebogsfører og begravelsesmyndighed. Stillingen er klassificeret i lønramme 16-31 i lov om tjenestemandslønninger m.m. med et særligt tillæg på kr. 6.500 årligt (grundbeløb pr. 1. oktober 1997). Der er knyttet tjenestebolig til stillingen. Boligbidrag vil blive fastsat ved nyvurdering. Der tages forbehold for, at der kan ske ændringer af stillingen i forbindelse med omstruktureringer i provstiet. Udløber den 31. januar 2005. (TS 269).

Menighedsrådet oplyser flg. om embedet:

Folketal: Fuglse 656, Krønge 118, Torslunde 261. Kirker: Fuglse: Smukt beliggende og særdeles velholdt renæssancekirke fra 1595 med kirkegård rundt om kirken. 150 sdpl. Bruno Christensen-orgel på 13 st. fra 2001. Fine graverfaciliteter og kapel. Krønge: Velholdt middelalderkirke fra 1200-tallet med kirkegård rundt om kirken. 90 sdpl. Nyinstalleret J. Gregersen-orgel på 5 st. fra 1851. Graverfaciliteter. Torslunde: Velholdt

romansk middelalderkirke fra 1200-tallet. 110 sdpl. Krohn-orgel på 4 st. med anhangspedal fra 1973. Fine graverfaciliteter og kapel. Kirkegangen: Relativ god kirkegang i alle tre kirker: Tal fra 2003: (kirkegængere/nadvergæster) Fuglse 938/271, Krønge 407/159, Torslunde 409/178. Gudstjenesterne er ligeligt fordelt mellem de 3 kirker med 2 gudstjenester hver søndag. Kirkegang på tværs af sognegrænserne. Menighedsrådene: Består af 6 medl. hver. Fredsvalg. Intet markant retningspræg – bred folkekirkelig samarbejdsvilje. Formænd: Fuglse: Anne Høegh, Alsøvej 36, 4960 Holeby, tlf. 54 60 66 31; Krønge: Jørgen Madsen Krøngevej 38, 4930 Maribo, tlf. 54 60 63 78; Torslunde: Erling Pedersen, Hillestolpevej 11, 4960 Holeby, tlf. 54 60 64 79. Arbejdsforhold: Spændende, udfordrende og inspirerende sted at være præst, med velfungerende og positivt samarbejde både med menighedsråd og kirkebetjening. Fælles organist og kirkesanger for alle 3 kirker – graver ved hver kirke. Almindelig folkekirkelige forhold med en venlig og imødekommende befolkning og god opbakning til de kirkelige aktiviteter. Der afholdes regelmæssigt sogneaftener, sangaftener og koncerter, samt møder for ældre. Forbilledligt samarbejde med kommunens 2 øvrige pastorater (8 sogne i alt) vedr. fællesarrangementer og menighedspleje. Meget velfungerende aktivitetsudvalg, bestående af 1 repræsentant for hvert menighedsråd og præsten. Kirkebladet udkommer kvartalsvis og redigeres af aktivitetsudvalget og præsten. Sognepræsten er sekretær for menighedsrådene og menighedsplejen. Plejehjem i Holeby med én mdl. gudstj. på skift med kommunens 2 andre præster. 1 børnekor (ca. 20 børn i alderen 9-13 år) ledes af organisten. 1 konfirmandhold årligt, 1 hold juniorkonfirmander, hvor præsten samarbejder med en folkeskolelærer. – Vi ønsker en præst, der vil indgå i og fortsætte det gode samarbejde, der er skabt både med menighedsråd, kirkebetjening og øvrige pastorater. Boligforhold: Præstegården er beliggende Frederiksmindevej 9, 4960 Holeby, – 1 km fra Fuglse kirke, 2 km til Krønge og 5 km til Torslunde. Opført 1930. God og

velholdt stand. Tegtag. Bebygget areal 375m² med kælder og udnyttet tagetage. 3 nede – 4 oppe samt entre med adgang til rummeligt kontor m. pejs og moderne kontorinventar. Intet venteværelse. 1 badeværelse m. toilet oppe og 1 toilet nede. Oliefyf. Alm. standard hvidevarer. Konfirmandstue i særskilt bygning, udvidelse og renovering i 2005. Have: Stor parklign. have m. gamle træer, nøddegang og dam. Hjælp til græs, hæk, indkørsel og gårdsplads. Afstande: Holeby skole (0-10. kl.) 7 km, Maribo gymnasium 15 km. Busforbindelse til Maribo, Rødby og Nykøbing F. Skat: 22,9 – 12,5 og 1,25%. Stedstillægsatts: IV.

Nørre Næraa-Bederslev-Uggerslev-Nørre Højrup pastorat

Stillingen som sp. i Nørre Næraa-Bederslev-Uggerslev-Nørre Højrup pastorat i Fyens stift er ledig fra den 1. april 2005. Til stillingen er knyttet forpligtelse som kirkebogsfører og begravelsesmyndighed. Stillingen er klassificeret i lønramme 16-21-29-31 i lov om tjenestemandslønninger m.m. med et særligt tillæg på kr. 6.500,- årligt (grundbeløb pr. 1. oktober 1997). Der er knyttet tjenestebolig til stillingen. Der tages forbehold med hensyn til, hvornår tjenestebolig kan stilles til rådighed. Der ydes ikke erstatning for afsavn af tjenestebolig. Udløber den 31. januar 2005. (TS 316).

Menighedsrådet oplyser flg. om embedet:

4-sognspastorat oprettet 1996 i nordfynsk landområde som et prædike- og undervisningsembede med høj gudstjenestehyppighed, kirkeskole fra børnehaven til voksne samt kirkemusikalsk virksomhed. Præsteskretær. Pastoratet med et folketal på i alt 1.500 (94% folkekirkemedlemmer) er ikke præget af kirkelige retninger. Vi ønsker en engageret præst, der ud fra sin teologiske interesse kan prædike og undervise, så det kan forstås. Sognepræstens og de fire menighedsråds arbejde forløber efter fælles pastoratsplan, som fastsætter mål og midler for de 4 sognes virksomhed. Nuværende pastoratsplan samt oversigt over sognepræstens funktioner bedes rekvireret ved henv. til formand for hovedsognet: Inger Allesø Peder-

sen, Roerslevvej 66, 5450 Otterup, tlf. 64 86 10 84. Der er ansat en 100% Poorganist, 2 gravere, gravermedhjælp og 3 kirkesangere at samarbejde med. Velfungerende og velholdte middelalderkirker med orgler og kirkegårde. Nørre Næraa med koncertorgel, Bederslev med Arne Haugen Sørensen alterbillede, Uggerslev med kalkmalerier, Nørre Højrup som Fyns mindste og hyggeligste. Kirkeskolebygning med moderne undervisningsforhold. Ungdoms- og voksenkor ved organist, som også medvirker ved undervisningen. Boligforhold: Ringevej 56, Nørre Næraa, 5450 Otterup. Opført 1898 ud mod mark. Praktisk og velholdt. Grundplan 200 m², udnyttet 1. sal 90 m². Nede: 3 stuer, 3 værelser, køkken, bad og studerværelse. Oppe: 1 stue, 1 værelse, bad og arbejds kontor. Terrasse og god have. 7 km til fjerneste kirke. Præstens energi- og vandudgifter ca. 30.000 kr/år. Funktionel kirkeskolebygning fra 1999 forbundet med stuehus. 190 m² incl. Service- og redskabsrum samt enkeltgarage. Egne forbrugsmålere. Diskret P-plads. Tjenstlig rengøring af kontor og kirkeskole; hjælp til udendørs arealer. I pastoratet findes børnehaven, skole til 6. kl., 5 forsamlingshuse, aktivitetsklubber. Købmand 6 km. Overbygnings skole 6 km. Gymnasium 12 km. Odense 25 km. Skolebus ved døren. Helårsbus 4 km. Nær naturområder ved skov og strand.

Hasseris pastorat

Stillingen som sp. i Hasseris pastorat i Aalborg stift er ledig. Til stillingen er knyttet forpligtelse som kirkebogsfører og begravelsesmyndighed. Stillingen er klassificeret i lønramme 34 i lov om tjenestemandslønninger m.v. med et særligt tillæg på kr. 6.500 årligt (grundbeløb pr. 1. oktober 1997). Der er knyttet tjenestebolig til stillingen. Udløber den 31. januar 2005. (TS 374).

Menighedsrådet oplyser flg. om embedet:

Folketal pr. 1. januar 2003: 10.868. De senere år er folketallet øget med ca. 1,5% årligt. Kirken: Opført 1956, ny kirkekunst. 280 sdpl. Orgel: Marcussen og Søn. 30 st. Konfirmandstuer, sal og mødelokaler i kir-

ken. Kirkegangen: Gennemsnitlig kirkegang v/ højmesser: 120 pers. Altergang: Gennemsnitlig altergang v/højmesser: 60 pers. Menighedsrådet: Består af 15 valgte medlemmer. Der er intet særligt retningspræg. Fmd: Henning Thomsen, Agnetevej 5, 9000 Aalborg, tlf. 40 35 06 26, (henning.thomsen@vip.cybercity.dk). Næstfmd: Inger Beyer, Sannasvej 15, 9000 Aalborg, tlf. 98 13 63 60 (ibeyr@daks.dk). Kontaktperson: Poul Sørensen, Vesterbro 1, 1. tv., 9000 Aalborg, tlf. 98 10 11 28 (poul@fdf.dk). Arbejdsforhold: Kirken har tre præster, hvortil kommer bistand til konfirmandundervisning og enkelte gudstjenester fra en stiftskonsulent. Der er 6-7 konfirmand- og minikonfirmandklasser. Gudstjenester og kirkelige handlinger fordeles ligeligt mellem de tre præster. Foruden højmesser og gudstjenester for børn og unge et varieret udbud af særlige gudstjenester. Der afholdes faste gudstjenester på sognets tre plejehjem. Kirken har sognemedhjælper, organist og organistassistent, kordegn og to kirketjenere. Kirken har et voksenkor med 9 medlemmer, ungdomskor, korskole og et rytmisk orkester, som medvirker ved gudstjenesterne. Der afholdes et fast ugentligt koordineringsmøde for alle medarbejdere. Øvrige kirkelige aktiviteter og arrangementer: Der er tradition for et højt aktivitetsniveau i Hasseris Kirke. Blandt aktiviteterne kan nævnes: Kirkekoncerter, Foredragsaftner, Kontaktklub for ældre, »Kom og Syng med« arrangementer, Dåbsgruppe, Sorggrupper for børn, Sommerskole, Musikalsk legestue, Gospelkor, FDF, KFUM spejdere, »Den åbne familie«, Hasseris Kirkes Santalkreds, Mellemkirkeligt Udvalg, Menighedspleje, Kirkeblad, Studiekreds. Boligforhold: Embedsbolig forefindes centralt placeret i Hasseris på Følvnaget 6, ca. 500 m. fra Hasseris Kirke og ca. 2.500 m. fra Aalborg centrum. Der er indkøbsmuligheder og busforbindelser indenfor meget kort afstand. Bygningen, der er opført i 1956 i røde teglsten, er løbende vedligeholdt, i god stand. Den er moderniseret bl.a. med nyt køkken og kontorfaciliteter i 2000, og en væsentlig udbygning og modernisering af badeværelse

i 2003. Boligen er et fritliggende parcelhus med et bebygget areal på 140 m², samt 29 m² garage og 14 m² udhus. Boligen omfatter 92 m² udnyttet tagetage, 140 m² stueetage og 56 m² kælder. Det samlede boligareal er således 232 m². Loftetagen er udnyttet ved 5 værelser samt toilet og gangareal. Fra et af værelserne er der adgang til en mindre altan. Stueetagen er indrettet med forstue, toilet og garderobe, opholdsstue og spise-stue og køkken med adgang til have. Derudover er der kontor på ca. 17 m². I kælderen findes bl.a. vaske- og tørrerum med div. hårde hvidevarer. Opvarmning er fjernvarme. Haven, der er en typisk lukket parcelhushave med terrasser, bede og mulighed for køkkenhave, grænser op til Hasserisvej; men er adskilt med hæk og plankeværk. Skat: 21,4 – 12 og 0,9%. Se hjemmesiden, www.hasseriskirke.dk

Svenstrup-Ellidshøj pastorat

Stillingen som sp. i Svenstrup-Ellidshøj pastorat i Aalborg stift er ledig. Til stillingen er knyttet forpligtelse som kirkebogsfører og begravelsesmyndighed. Stillingen er klassificeret i lønramme 16-21-29-31 i lov om tjenestemandslønninger m.v. med et særligt tillæg på kr. 6.500 årligt (grundbeløb pr. 1. oktober 1997). Der er knyttet tjenestebolig til stillingen. Udløber den 31. januar 2005. (TS 384).

Menighedsrådet oplyser flg. om embedet:

Folketal: Svenstrup ca. 5.000, Ellidshøj ca. 850. Kirker: Svenstrup: Middelalderkirke. 150 sdpl. Nyrest. Orgel: 12 st. Alm. kirkegang. Ellidshøj: Middelalderkirke. 90 sdpl. Nyrest. Orgel: 11 st. Alm. kirkegang. Kirkegård v/begge kirker. Menighedsrådet: Svenstrup: 10 valgte medl. Fredsvalg. Fmd: Agnes Rønager, Skøjtevej 14, 9230 Svenstrup, 98 38 23 73. Ellidshøj: 6 valgte medl. Fredsvalg. Fmd: Preben Bach, Rismarken 10, 9230 Svenstrup, 98 38 40 35. Arbejdsforhold: Svenstrup: Et forstadsogn til Aalborg. Der er 2 skoler, børneinstitutioner, FDF og KFUM-spejdere, idrætsforening og plejehjem. Ca. 1,5 km fra kirken ligger præstegård, konfirmandstue, kirkekontor og

sognegård. Sognets arrangementer holdes i sognegården. Der holdes plejehjemsgudstjeneste hver måned. Ellidshøj: Landsogn. I sognet er der skole, børneinstitution, FDF og idrætsforening. Sognets arrangementer holdes i sognegården. Der er ligelig fordeling af gudstj. og kirkelige handlinger og konfirmandhold – normalt 4 hold. Der er ingen distriktsdeling og intet regulativ. Der er kordegn, der dækker begge sogne. Svenstrup: Spirekor og ungdomskor, graver, kirketjener. Ellidshøj: Graver. Fælles: Organist og kirkesanger. Embedsbolig: Beliggende midt i Ellidshøj, tæt ved kirke og sognegård; Stillekrogen 82. Ny bolig fra 1997. God stand. Tegtag. 185 m² + 44 m² dobbelt carport og redskabsrum. 2 stuer, 3 vær., kontor i et plan. 1 toilet m bad og 1 gæstetoilet. Fjernvarme og brændeovn, ca. 9.000 kr. Elkøleskab, køleskab, vaskemaskine, opvaskemaskine, tørretumbler. Konfirmandstue i sognegård ca. 100 m fra bolig. Kontor: 20 m². Indgang gennem husets entre. Intet venteværelse. Skrivebord, reoler, PC (DNK), printer. Have: 2.749 m² prydhave med stor græsplæne. Der er hjælp til vedligeh. Afstande: 150 m t Ellidshøj ki, 7 km t Svenstrup ki, 400 m t skole, 5 km t gymn. (Støvring). Busforbindelse til Aalborg. Ingen indkøbsmuligheder. Skat: 21,4 – 12 og 0,9%. Ingen forpagterbolig. Kirkekontor (kordegn) og organistkontor er beliggende ved konfirmandstuen i Svenstrup sammen med præstegården og sognegården. Herfra er der ca. 1,5 km t Svenstrup ki.

● Andre stillinger

Ansættelsesvilkår og ansøgningsproceduren fremgår af opslaget.

Præst søges til Den danske Kirke i Bruxelles

Præstestillingen for Den danske Kirke i Bruxelles er ledig fra 1. maj 2005 eller snarest derefter.

Den danske Kirke i Bruxelles er tilknyttet Danske Sømands- og Udlandskirker. Lønramme 16/31 i lov om tjenestemandslønninger mv., rådighedstillæg. Ansættelsen sker for en fireårig periode og kan forlænges.

Ansøgningen sendes til generalsekretær Margith Pedersen, Danske Sømands- og Udlandskirker, Frederiksberg Allé 10A, 1, 1820 Frederiksberg senest den 4. februar 2005.

Arbejdsforhold:

Præsteembedet i Bruxelles betjener danske i Belgien, sømandskirken i Antwerpen og dertil militært udsendte ved NATO-hovedkvarter i Mons (B), Nato-flyvebase i Geilenkirchen (D) samt i Brunssum (NL). Der er mellem 50 og 70 gudstjenester om året.

Der er forholdsvis få kirkelige handlinger.

Der er mange aktiviteter i præstegården: ungdomsarbejde, undervisning, studiekredse, foredrag, besøgsgrupper og konfirmandforberedelse. Desuden bruges præstegården af de danske foreninger, som kirken har samarbejde med.

Hidtil har præsten i Bruxelles undervist i religion i de øverste klasser i den danske afdeling af Europaskolen. Det er en god kontaktmulighed, og det er en fordel, såfremt man ønsker børn på skolen.

Undervisning – også af konfirmander – er en væsentlig del af præstens arbejde. Der er en god tradition for konfirmandlejr. I indeværende år er der 28 konfirmander.

Præsten redigerer kirkebladet, som udkommer 5 gange om året.

Gode sprogkundskaber i fransk og/eller flamsk er en fordel, men ikke en betingelse. Kørekort er en forudsætning.

Gudstjenesterne holdes p.t. i Eglise Botanique, der tilhører en fransksproget protestantisk menighed. Der er gennem nogle år arbejdet med at bygge en dansk kirke.

Menigheden:

Der er 4000-6000 danskere i Bruxelles/Belgien + ca. 500 de øvrige steder.

De fleste danskere er EU-funktionærer og udsendte fra den danske stat, kommuner, organisationer og firmaer. Desuden lærere på Europaskolen og au-pairs. Der er for langt hovedparten tale om danskere med »returbillet i lommen«.

Præstebolig:

Stor villa fra 1930-erne beliggende i Bru-

xelles' sydøstlige udkant ca. 8 km. fra centrum og fra kirken. I stueetagen er der bibliotek og mødelokaler til ungdoms- og menighedsarbejde samt kontor til ungdomssekretæren. 1. og 2. etage er præstebolig, ca. 300 m². Der er 4 store stuer incl. kontor på 1. sal. 4 børne/gæsteværelser på 2. sal. Et af disse værelser er pt. præstekontor. Bad og toilet på begge etager. Husleje p.t. kr. 2700 pr. måned + varmeudgifter kr. 2000. Huset ligger i et dejligt kvarter i Bruxelles' sydøstlige udkant med parker og stor skov i nærheden.

Der er nem adgang til offentlige transportmidler, gode parkeringsmuligheder.

Menighedsrådet:

Menighedsrådet består af 9 medlemmer, incl. præsten samt én repræsentant fra menigheden i Mons. Der er et kirkeråd i Antwerpen og sømandsassistent her. De to suppleanter samt ungdomssekretær/hjælpepræst og præstens ægtefælle deltager i menighedsrådets møder, som normalt afholdes 8 gange årligt.

Menighedsrådets formand er Leif Dam Andersen, tlf. DK: 49 19 12 70, tlf. i Spanien: 00 34 952 78 99 94. Mail: Leif@damandersen.com

Yderligere information hos formanden for menighedsrådet og generalsekretær Margith Pedersen, tlf. 70 26 18 28, mail: mp@dsuk.

dk Se www.dankirke.be og supplerende oplysninger vedr. stillingen på www.dsuk.dk

Kateket søges til Farum Sogn

Farum er et stort sogn med mange børn og unge. Sognet har to kirker, fem skoler og fire præster.

Vi søger snarest en kateket til at indgå i de mange undervisningsopgaver, der findes i sognet. Det gælder navnlig konfirmandforberedelse, minikonfirmander og planlægning og afholdelse af børnegudstjenester.

Kateketen skal arbejde tæt sammen med sognets præster og kirkens øvrige ansatte, og vi lægger vægt på evne og lyst til at arbejde selvstændigt. Kateketen kan være med til at udvikle og forme stillingen efter evne og interesse, men fokus ligger på undervisning og formidling.

Ansættelsesforhold: Der er tale om en halvtidsstilling, og der må påregnes skiftende arbejdstider, herunder aften- og weekendarbejde. Ansættelsen sker efter cirkulære af 15. februar 2000 om løn- og ansættelsesvilkår for sognemedhjælperne.

Henvendelse til Henning Kornbo 44 95 24 44/40 90 10 90 eller sognepræst Eva Mikkelsen 44 99 90 65. Stillingsbeskrivelse kan rekvireres. Ansøgningen sendes til: Farum Sogn, Stavnholtvej 25, 3520 Farum. Se i øvrigt www.farumsogn.dk

Ansøgningsfrist fredag den 4. februar.

PRÆSTEN OG KÆTTEREN

I dette anderledes, debatskabende dobbeltforedrag møder sognepræst Morten Skovsted den "nyreligiøse" forfatter og religionshistoriker Iben Krogsdal. Diskussionen kan begynde...

"Et blændende, underholdende dialogforedrag om den etablerede Folkekirkens vilkår i en moderne verden. Alle, der gerne vil opleve et sjovt foredrag med bid i, og som også ønsker indsigt i aktuelle folkekirkelige emner, kan begynde her."

- Inge Maibom, sognepræst i Ballerup

"En uforglemmelig aften, hvor vi som tilhørere fik rusket op i fastgroede meninger af det elegant og drilsk diskuterende ægtepar... vi mødte et engagement, der ikke kunne andet end udfordre og tirre os som tilhørere."

- Jakob Fløe Nielsen, provst i Salling

Flere anbefalinger og yderligere information på www.krogsdal-skovsted.dk

Henvendelse: Tlf. 86 22 02 30 eller e-mail: morten@skovsted.dk

Pris: fra 4800 kr. + transport. Vi kommer i hele landet og sender gerne vores folder.

